

de ongewenste bijwerkingen van Arbeidsmatige Dagbesteding

door Yolán Koster

Wat fijn dat Arbeidsmatige Dagbesteding (ADB) bestaat! Een prima recept om iedereen die dat nodig heeft, enige structuur en een zinvol gevoel te bieden. ADB biedt drie 'smaken'. Voor sommige mensen is het de enige mogelijkheid voor zinnige bezigheden buitenshuis. Voor anderen biedt het kans om te verkennen of betaald werk mogelijk is en om zich daarvoor te bekwamen. De derde smaak is directe toeleiding naar werk. Niet onbelangrijk als je wilt dat zoveel mogelijk mensen met een beperking naar vermogen meedoen op basis van – uiteindelijk – betaald (regulier) werk.

So far, so good.

Echter, in de praktijk zie ik 'ongewenste bijwerkingen'. Zoals scholen die direct lijken 'op te leiden' voor ADB waarbij jongeren met potentie regelrecht in de ADB belanden, zonder zicht op betaald werk. Waarom is dit hun toekomst? Spelen er andere belangen, schatten deze scholen hun leerlingen gewoon verkeerd in, zijn er andere partijen die invloed uitoefenen?

Vanuit ADB ontstaan soms interessante initiatieven. Zoals Wajongers die gedoseerd met behoud van uitkering worden ingezet bij theeschenkerijen, of lichte werkzaamheden verrichten in magazijnen, supermarkten en groenbedrijven. De 'werkgever' moet wel wat investeren in begeleiding, maar heeft per saldo relatief voordelige arbeidskrachten want er wordt geen salaris uitbetaald. Overigens lijkt

iedereen blij hiermee: de jongeren omdat ze een 'baan' hebben, 'collega's' en sociale status. Ouders omdat hun zoon of dochter 'meedoet'. De AWBZ-instelling omdat die een betaalde voorziening leveren. De gemeenschap omdat die er een leuk café bij heeft. Maar het blijft vreemd dat goed functionerende werknemers geen 'loon naar werken' krijgen en afhankelijk blijven van hun uitkering. Bovendien vindt er relatief weinig doorstroming plaats naar reguliere banen.

Kwalijker is de 'koppelverkoop'. Een voorbeeld. Jan heeft een beperking en heeft, met subsidie, een leuke betaalde baan in een manege. Maar zijn ouders verhuizen en willen dat Jan zich in hun nieuwe woonplaats meldt voor een beschermde woonplek. Jan blijkt dan alleen welkom als hij daar ook de ADB afneemt. De instelling regelt een indicatie en zo verruimt Jan de reguliere arbeidsmarkt voor de ADB. Zijn ouders weten niet dat de instelling zo'n voorwaarde niet mag stellen. Zij zijn gewoon blij dat Jan 'om de hoek' kan wonen. Maar welk belang is nu leidend? Daarbij ervaren ouders soms tegenstrijdige gevoelens: het is prettig als hun kind in een veilige situatie actief kan blijven, nieuwe uitdagingen hoeven niet zo. Maar daarmee blokkeren ze wel de kans voor hun kind op verdere ontwikkeling. Lastige spagaat.

Nogmaals, ADB is een prima recept. Maar ik mis de bijsluiter die waarschuwt voor de ongewenste bijwerkingen. Dat kan beter.

Yolan Koster is directeur van kennis- en informatiecentrum CrossOver. Doel van CrossOver is om zoveel mogelijk jongeren met een beperking zelfstandig te laten worden en een eigen plaats in de maatschappij te laten vinden.

Daarvoor is een culturomslag nodig bij alle betrokken doelgroepen. Jongeren, ouders, werkgevers, professionals in zorg en onderwijs... CrossOver kent die doelgroepen en ondersteunt ze met kennis en advies. Door verbindingen te leggen en bruggen te bouwen ondersteunt het bestaande organisaties en initiatieven om een culturomslag te bereiken.

www.kenniscentrumcrossover.nl

